

Animalia ► Arthropoda (fylum)

ARTHROPODA - GELEEDPOTIGEN

ERIK J. VAN NIEUKERKEN

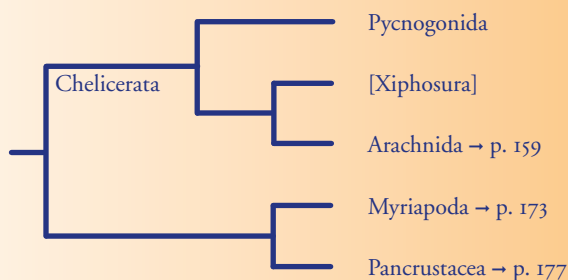
Spinachtigen - Arachnida

Duizendpootachtigen - Myriapoda

Kreeftachtigen en insecten - Pancrustacea

NEDERLAND ca. 23.150 gevestigd (waarvan ca. 410 exoten)
 WERELD ruim 1.198.650 beschreven

Gesegmenteerde dieren die voorzien zijn van een chitinepantser. De segmenten kunnen beweeglijk zijn ten opzichte van elkaar door scharnieren en gewrichten, of met elkaar zijn vergroeid. Wanneer een aantal segmenten in het kopborstgedeelte vergroeid is tot een beschermend schild, spreekt men van een carapax. Elk segment draagt in principe een paar gelede aanhangsels die eveneens gechitiniseerd zijn. Door de harde bepantsering is groei alleen via vervellingen mogelijk. De stamboom geeft de verwantschappen weer die op recent moleculair onderzoek gebaseerd zijn (REGIER ET AL. 2010). Dit onderzoek bevestigt de resultaten van onderzoek van de laatste 15 jaar, dat de insecten een onderdeel van de grote groep Pancrustacea zijn en de oude kreeftachtigen ('Crustacea') niet langer monofyletisch zijn. De grote groepen zeespinnen (Pycnogonida), spinachtigen (Arachnida), duizendpootachtigen (Myriapoda) en Pancrustacea worden apart behandeld. Xiphosura (met wereldwijd vier beschreven soorten) komen niet in Nederland voor. Zeespinnen en spinachtigen vormen samen de gifkaakdragers (Chelicerata).

Animalia ► Arthropoda (fylum) ► Pycnogonida (klasse)

PYCNOGONIDA - ZEESPINNEN

ARJAN GITTENBERGER

NEDERLAND 8 gevestigd
 WERELD ca. 1340 beschreven

Zeespinnen zijn geen echte spinnen, maar vormen een aparte klasse, die wel verwant is met de spinachtigen (Arachnida). Deze in Nederland tot ongeveer 1 cm grote, op spinnen lijkende geleedpotigen hebben een lichaam dat in principe in tweeën is gedeeld: een kopborststuk en een zeer klein achterlijf. Het kopborststuk draagt één of twee paar monddelen, vier paar poten (maar soms ook meer), vier ogen en een naar voren gerichte zuignuit. De inwendige

organen, bijvoorbeeld de darmen en de eierstokken, bevinden zich voornamelijk in de poten.

Cyclus

Zeespinnen planten zich geslachtelijk voort. De bevruchting vindt buiten het lichaam plaats. De mannetjes van sommige soorten hebben een extra paar poten, waarmee ze de eieren die ze hebben bevrucht verzamelen en bij zich dragen totdat ze uitkomen. Na het uitkomen van de eieren, vervellen de kleine zeespinnetjes meerdere malen voordat ze adult zijn. Sommige larvale stadia leven als ectoparasiet op hydroïdpoliepen.

Ecologie

Zeespinnen zijn predatoren (ectoparasiet) van vooral holte-dieren (Cnidaria), maar eten soms ook aas. Zo zijn ze in Nederland het makkelijkste op hydroïdpoliepen (Hydrozoa) te vinden.

Diversiteit

In totaal zijn wereldwijd circa 1340 soorten zeespinnen bekend (CHAPMAN 2009). In Nederland zijn acht gevestigde soorten geregistreerd.

Voorkomen

Zeespinnen komen in alle zeeën voor, maar zijn vooral in de koudere zeeën algemeen. In Nederland komen zeespinnen langs de volledige kust voor in het sublitoraal en vlak daarboven (STOCK 1949).

Determinatie

BOUVIER 1923, STOCK 1949, KING 1974, HAYWARD & RYLAND 1995, HARRIS 1996.

► *Phoxichilidium femoratum*

